Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διασυνοριακή ανταλλαγή μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο ορισμένων προστατευόμενων έργων και άλλου προστατευόμενου υλικού δυνάμει δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων προς όφελος των τυφλών, των αμβλυώπων ή ατόμων με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων»

[COM(2016) 595 final — 2016/0279 (COD)]

(2017/C 345/12)

Εισηγητής: ο κ. **Pedro ALMEIDA FREIRE**

Αίτηση διαβούλευσης	Συμβούλιο, 5.4.2017
	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 28/06/2017
Νομική βάση	Άρθρα 114 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	5.7.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	527
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	215/3/8

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον συμβιβασμό που πρότεινε η Προεδρία, με τον οποίο καθίσταται εφικτή η ταχεία κύρωση της Συνθήκης του Μαρακές ([1]).

1.2. Η ΕΟΚΕ αναμένει εκ μέρους της ΕΕ την ταχεία εφαρμογή της Συνθήκης του Μαρακές, η οποία είναι ζωτικής σημασίας και αναγκαία, καθότι εξασφαλίζει σε πολλούς Ευρωπαίους πολίτες, οι οποίοι είναι τυφλοί, αμβλύωπες ή αντιμετωπίζουν άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων, τη δυνατότητα πρόσβασης σε μεγαλύτερο αριθμό διαθέσιμων έργων, ανοίγοντάς τους, κατ' αυτόν τον τρόπο, την «πόρτα» στον πολιτισμό, στην εκπαίδευση και στην απασχόληση, γεγονός που διασφαλίζει την αποτελεσματική κοινωνική ένταξη.

1.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον προτεινόμενο κανονισμό ([2]) και την προτεινόμενη οδηγία ([3]), καθότι θεσπίζουν την υποχρεωτική εξαίρεση και εξασφαλίζουν τη δημιουργία και την ανταλλαγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο, τόσο στην ενιαία αγορά όσο και εκτός της ΕΕ.

1.4. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον στόχο να επιτραπεί η διασυνοριακή ανταλλαγή τέτοιου είδους αντιγράφων μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης.

1.5. Εντός εύλογου χρονικού διαστήματος θα πρέπει να διενεργηθεί αξιολόγηση της εφαρμογής της Συνθήκης του Μαρακές στην ΕΕ.

2. **Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Προεδρίας**

2.1. Ο προτεινόμενος κανονισμός εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 14 Σεπτεμβρίου 2016, ως τμήμα της δέσμης μέτρων για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ([4]), στην οποία προτείνεται μια σειρά νομοθετικών μέτρων με τα οποία επιδιώκονται τέσσερις στόχοι:

— τη διασφάλιση ευρύτερης πρόσβασης στο περιεχόμενο εντός ΕΕ και την προσέγγιση νέων ακροατηρίων,

([1]) Συνθήκη του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε έντυπα για τυφλούς, άτομα με προβλήματα όρασης και λοιπά άτομα με προβλήματα ανάγνωσης εντύπων.
([2]) COM(2016) 595 final.
([3]) COM(2016) 596 final.
([4]) COM(2016) 593 final, COM(2016) 594 final, COM(2016) 596 final (ΕΕ C 125 της 21.4.2017, σ. 27).

— την προσαρμογή των εξαιρέσεων στο ψηφιακό και διασυνοριακό περιβάλλον,

— την προώθηση μιας δίκαιης και εύρυθμης αγοράς για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας,

— την εξασφάλιση στους τυφλούς, στους αμβλύωπες ή σε άτομα με άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων της δυνατότητας καλύτερης πρόσβασης σε έργα ή σε άλλο υλικό.

2.2. Με τον υπό εξέταση κανονισμό, η Επιτροπή προτείνει μια νομοθετική πράξη με στόχο την εφαρμογή της Συνθήκης του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε έντυπα για τυφλούς, άτομα με προβλήματα όρασης και λοιπά άτομα με προβλήματα ανάγνωσης εντύπων.

2.3. Η Συνθήκη του Μαρακές εγκρίθηκε το 2013 από την Παγκόσμια Οργάνωση Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) με στόχο τη διευκόλυνση της διαθεσιμότητας και της διασυνοριακής ανταλλαγής βιβλίων και άλλου έντυπου υλικού σε προσβάσιμους μορφότυπους σε όλο τον κόσμο. Η Συνθήκη υπεγράφη από την Ένωση ([5]) τον Απρίλιο του 2014.

2.4. Τα προτεινόμενα μέτρα είναι σημαντικά προκειμένου να διασφαλιστεί, σύμφωνα με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία («η ΣΗΕΔΑΑ» —UNCRPD/*United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities* ([6]), ότι τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αποτελούν παράλογο ή μεροληπτικό φραγμό για την πλήρη συμμετοχή όλων των πολιτών στην κοινωνία και θα καταστήσουν δυνατή την ανταλλαγή αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο εντός της ΕΕ και με τρίτες χώρες που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης, ενώ παράλληλα θα αποφεύγουν την αλληλεπικάλυψη των εργασιών και τη σπατάλη πόρων.

2.5. Ωστόσο, κατά τη διαδικασία επικύρωσης, τέθηκε το νομικό ζήτημα του κατά πόσον η Ένωση διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα να επικυρώσει τη Συνθήκη.

2.6. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Ιούλιο του 2015.

2.7. Στο μεταξύ, η Επιτροπή υιοθέτησε την πρότασή της COM(2016) 595 final βάσει του άρθρου 207 της ΣΛΕΕ. Συνεπώς, η διαβούλευση με την ΕΟΚΕ δεν ήταν υποχρεωτική.

2.8. Στις 14 Φεβρουαρίου 2017, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([7]) επιβεβαίωσε την αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ και δήλωσε επίσης ότι η Συνθήκη του Μαρακές δεν εμπίπτει στην κοινή εμπορική πολιτική.

2.9. Κατά τη συνεδρίασή της στις 22 Μαρτίου, η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων συμφώνησε επί της συμβιβαστικής πρότασης της Προεδρίας, στην οποία αποφασίστηκε να τροποποιηθεί η νομική βάση από το άρθρο 207 (κοινή εμπορική πολιτική) στο άρθρο 114 της ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, η διαβούλευση του Συμβουλίου με την ΕΟΚΕ καθίσταται υποχρεωτική.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. ***Σχετικά με τη νομική βάση***

3.1.1. Λαμβανομένης υπόψη της πρόσφατης γνωμοδότησης που εξέδωσε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον συμβιβασμό που πρότεινε η Προεδρία, με τον οποίο καθίσταται εφικτή η ταχεία επικύρωση της Συνθήκης του Μαρακές.

3.1.2. Επιπλέον, η τροποποίηση της νομικής βάσης καθιστά την έκδοση γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ υποχρεωτική και προσδίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στις σχετικές παρατηρήσεις που έχουν ήδη υποβληθεί στην πρόσφατη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα τη δέσμη μέτρων για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ([8]).

3.2. ***Σχετικά με το περιεχόμενο***

3.2.1. Στη γνωμοδότησή της με θέμα τη δέσμη μέτρων για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η ΕΟΚΕ έχει ήδη συμπεριλάβει μνεία στην τρέχουσα πρόταση κανονισμού. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η ταχεία επικύρωση εκ μέρους της ΕΕ της Συνθήκης του Μαρακές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε έντυπα για τυφλούς, άτομα με προβλήματα όρασης και λοιπά άτομα με προβλήματα ανάγνωσης εντύπων, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 30 Σεπτεμβρίου 2016, είναι ζωτικής σημασίας και αναγκαία. Η Συνθήκη θα εξασφαλίσει σε πολλούς Ευρωπαίους πολίτες, οι οποίοι είναι τυφλοί, αμβλύωπες ή αντιμετωπίζουν άλλα προβλήματα ανάγνωσης εντύπων, τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε μεγαλύτερο αριθμό διαθέσιμων έργων, ανοίγοντάς τους, κατ' αυτόν τον τρόπο, την «πόρτα» στον πολιτισμό, στην εκπαίδευση και στην απασχόληση, γεγονός που διασφαλίζει την αποτελεσματική κοινωνική ένταξη.

3.2.2. Οι προτάσεις για έναν κανονισμό και μία οδηγία, οι οποίες συνιστούν τμήμα της δέσμης μέτρων για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, θα επιτρέψουν στην Ένωση να εκπληρώσει τη διεθνή υποχρέωσή της στο πλαίσιο της Συνθήκης του Μαρακές. Επιπλέον, αυτή συνάδει με τις υποχρεώσεις της ΕΕ δυνάμει της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

([5]) ΕΕ L 115 της 17.4.2014, σ. 1.
([6]) ΣΗΕΔΑΑ (UNCRPD).
([7]) ΕΕ C 112 της 10.4.2017, σ. 3, Γνωμοδότηση 3/15 του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 14ης Φεβρουαρίου 2017.
([8]) ΕΕ C 125 της 21.4.2017, σ.27.

3.2.2.1. Η πρόταση οδηγίας θεσπίζει υποχρεωτική εξαίρεση και εξασφαλίζει την ορθή εφαρμογή της για τη δημιουργία και την ανταλλαγή τέτοιου είδους αντιγράφων σε προσβάσιμο μορφότυπο εντός της ενιαίας αγοράς.

3.2.2.2. Η εν λόγω εξαίρεση προορίζεται για αποκλειστική χρήση από τα δικαιούχα πρόσωπα, όπως ορίζεται αυστηρά στο άρθρο 2 παράγραφος 2 του προτεινόμενου κανονισμού.

3.2.2.3. Η παρούσα πρόταση κανονισμού θα επιτρέψει τη διασυνοριακή ανταλλαγή τέτοιου είδους αντιγράφων μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης.

4. **Πρόσθετες παρατηρήσεις**

4.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι ο κανονισμός συνιστά το μόνο κατάλληλο μέσο για την εξάλειψη των υφιστάμενων νομικών αποκλίσεων ανάμεσα στα κράτη μέλη.

4.2. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο, όπως ορίζεται στην οδηγία, προκειμένου να προωθήσουν και να καταστήσουν προσβάσιμα τα διαθέσιμα έργα στους δικαιούχους τόσο στην ίδια τους τη χώρα όσο και σε τρίτες χώρες που αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της Συνθήκης του Μαρακές.

4.3. Η ΕΟΚΕ προτίθεται να συμμετάσχει ενεργά στη διαδικασία αξιολόγησης που προβλέπεται τόσο στον κανονισμό όσο και στην οδηγία.

4.4. Ειδικότερα, στην αξιολόγηση θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η δυνατότητα που προβλέπεται στην οδηγία για τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν συστήματα αποζημίωσης για τους κατόχους δικαιωμάτων. Όπως προβλέπεται επίσης στο κείμενο της οδηγίας, θα πρέπει να παρακολουθείται στενά ότι τέτοια συστήματα αποζημίωσης δεν συνεπάγονται αρνητικές συνέπειες για τη διαθεσιμότητα και την παροχή προσιτών έργων στη δικαιούχο ομάδα.

Βρυξέλλες, 5 Ιουλίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ